

УДК 72.012:378.147

доцент Ніколаєнко В.В., Нестеренко А.А.,
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ПИТАННЯ ЕСТЕТИКИ АРХІТЕКТУРИ ТА МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ КОМПОЗИЦІЙ

Описується основні принципи виконання студентами архітектурного факультету творчих композицій. Описується процес формування естетичного сприйняття архітектури під час виконання композиційно-творчої роботи.

Ключові слова: естетика, композиція, архітектура, міське середовище

Питання естетики архітектури – одне з головних в навчальному процесі майбутніх архітекторів. Поняття естетики в загальному розумінні можна віднести до двох наукових областей: мистецтвознавчої та філософської. Під час мистецтвознавчого аналізу архітектури, як твору мистецтва, естетика є головним питанням. Визначення естетичної цінності студентами, не як пересічними глядачами, а як майбутніми архітекторами, складний процес, що потребує комплексної підготовки [1].

Образотворчі дисципліни, відповідають за формування у студентів образного та аналітичного мислення, також приймають участь у розвитку відчуття прекрасного. Формування естетичного сприйняття архітектури – одне з базових завдань. Розуміння міського середовища, не лише як логічної структури, а як «живого», динамічного мистецького об'єкту.

В межах дисципліни «Рисунок. Живопис», що викладається для майбутніх архітекторів в Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка, програмою передбачено виконання ряду академічних завдань та творчих композицій. Програма складена таким чином, щоб за час навчання студенти опанували всі необхідні навички створення графічних та живописних зображень, як з натури, так і за уявою. Слід зауважити, що за останнє десятиліття відбулися значні зміни в навчальній програмі, було значно зменшено кількість годин відведених на академічні завдання. Аргументом для змін, вважається потреба спонукати студентів до самостійних творчих пошуків та більш глибокого вивчення архітектури [2,3].

Програма практичного курсу «Рисунок» та «Живопис» передбачає виконання ряду творчих композицій, що спрямовані на вивчення художніх стилів та течій мистецтва. Декоративні композиції виконуються на різноманітні теми, що пов'язані з архітектурною тематикою: міський пейзаж, пам'ятка архітектури, міський парк, сакральна архітектура, архітектурна фантазія (рис.1).

Архітектурна естетика пов'язана з поняттям архітектурного стилю. Виконання декоративної композиції, дотримуючись певного стилю чи техніки, залежить від теоретичних знань з історії мистецтв, можливості визначити основні риси того чи іншого художнього напрямку, творчої школи та їх можливість реалізувати. Творчий процес пов'язаний не лише з застосуванням практичних навичок, а в першу чергу – це інтелектуальна робота, що вимагає великої теоретичної бази знань історії мистецтв.

Створення творчої композиції – складний процес, що залежить від просторового сприйняття й уяви та має чітку структуру виконання. Тематика завдань є логічним підсумком блоку аудиторних та самостійних робіт. Студенти використовують весь спектр графічних та живописних матеріалів, навички та вміння, що отримані в процесі виконання попередніх завдань, користуються знаннями отриманими на інших дисциплінах (основи площинної композиції, історія архітектури) [4].

Завданням студентів є творчий пошук студентами архітектурних об'єктів, що мають естетичний потенціал, на основі якого буде створюватися композиція. Студенти самостійно обирають архітектурні об'єкти (історичні чи сучасні будівлі) на основі яких будуть створювати творчі композиції. Основним аргументом для вибору архітектурного об'єкту є його естетика та історично-культурна цінність. Надається час на пошук об'єкту, це робота в процесі якої студенти вчаться помічати та оцінювати естетичну цінність архітектури міста, зосереджувати увагу на деталях, що найкраще виражають образ. Студенти проводять фото фіксацію обраних об'єктів, здійснюють ряд графічних натурних зарисовок – це важливий етап вивчення архітектури міста.

Студенти виконують творчі композиції під керівництвом викладачів, що мають професійну художню освіту. Викладачі контролюють процес, вказують на помилки та надають консультації, щодо їх виправлення. Виявлено, що викладачі користуються власним художнім смаком та естетичними вподобаннями. Інколи це пригнічує студента в розвитку власних ідей, тому слід пам'ятати про індивідуальний підхід. Виникають проблеми під час затвердження архітектурного об'єкту на основі якого створюються творчі композиції. Естетичний смак студентів не співпадає з вподобанням викладачів, виникають дискусії. Кращим аргументом для вибору об'єкту стає його культурна та мистецька цінність.

На етапі ескізування студенти створюють кілька варіантів композиційного вирішення. Основна вимога до композицій – завершеність образу, та повне розкриття обраної теми, що також залежить від правильного використання антуражу та стафажу. Студенти мають навчитися відчувати зв'язок між усіма елементами міста.

Рис. 1. Приклади студентських робіт на тему «Моє місто». Творчі композиції

Інколи студентам важко знайти композиційне рішення, спираючись лише на власний образотворчий досвід. Завдання викладача на цьому етапі - направити хід роботи в напрямку контретного художнього стилю. Студентові вказують на приклади композицій виконаних визнаними майстрами, дозволяючи наслідувати техніку та принцип побудови композиції.

Безпосереднє виконання композиційно-творчої роботи – останній етап. Студенти виконують графічно чи живописно завершену композицію, що можливо експонувати на студентських художніх виставках. Також студенти використовують власні творчі здобутки у науково-дослідницькій діяльності. Виконавши кілька композиційно-творчих робіт студенти надалі зможуть впевнено вирішувати більш складні композиційні завдання, зокрема і в проектній роботі [5,6].

Сучасній архітектурі часто притаманні риси незавершеності, недоречне поєднання елементів різних стилів, ігнорування загального міського середовища, як результат, втрачається зв'язок між елементами міста [7].

Навчившись стилізувати та творчо опрацьовувати вже створені архітектурні об'єкти, студенти отримують можливість в майбутньому створювати власні образи, довершені архітектурні композиції, глибше розуміти естетику міста.

Література

1. Боров Ю. Б. Эстетика: Учебник / Ю. Б. Боров. – Москва: Высшая школа, 202. – 511 с.
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» (модуль «Рисунок») для студентів першого курсу за напрямом підготовки 6.060102 «Архітектура» денної форми навчання / Уклад. О. В. Острогляд. – Полтава, 2015. – 14 с.
3. Робоча програма навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» (модуль «Живопис») для студентів першого курсу за напрямом підготовки 6.060102 «Архітектура» денної форми навчання / Уклад. А.А. Нестеренко. – Полтава, 2015. – 13 с.
4. Логвиненко Г. М. Декоративная композиция / Г. М. Логвиненко. – Москва: Владос, 2005. – 161 с.
5. Магали Д. Я. Рисунок для архитекторов / Д. Я. Магали, Р. Д. Эрнест. – Москва: «Арт-родник», 2005. – 194 с.
6. Вавилин В. Ф. Рисунок: учебное пособие / В. Ф. Вавилин, В. В. Вавилин, В. А. Моисеенко. – Саранск: Изд-во Мордов. ин-тф, 2004. – 104 с.
7. Тімохін В. О. Основи дизайну архітектурного середовища / В. О. Тімохін, Н. М. Шебек, Т. В. Малік. – Київ: Основа, 2010. – 400 с.

Аннотация

В статье описываются основные принципы выполнения студентами архитектурного факультета творческих композиций. Описывается процесс формирования эстетического восприятия архитектуры при создании композиционно-творческой работы.

Ключевые слова: эстетика, композиция, архитектура, городская среда

Annotation

The article describes the basic principles of architectural faculty students perform creative compositions. Describe the process of formation of aesthetic perception of architecture when creating compositional and creative work.

Keywords: aesthetics, compositions, architecture, urban environment